

MEDIJI O ZDRAVSTVU

sreda, 16. oktobar 2024.godine

BLIC- Institut "Batut" obeležio 100 godina postojanja, Lončar: "Bedem javno-zdravstvenih institucija u Srbiji"

BLIC- Uskoro počinje skrining na rano otkrivanje raka pluća u Srbiji

N1- Istraživanje: Rezultati novog plana lečenja kancera grlića materice zadovoljavajući

NOVOSTI- KAŠALJ ZADAJE MUKE MNOGIM BEOGRAĐANIMA: Evo šta kažu lekari, kada je pravo vreme da potražite stručnu pomoć

Institut "Batut" obeležio 100 godina postojanja, Lončar: "Bedem javno-zdravstvenih institucija u Srbiji"

Misija "Batuta" nije samo reagovanje u vanrednim situacijama, već i praćenje kretanja nezaraznih bolesti i kreiranje zdravstvene politike Republike Srbije

Direktor Kancelarije SZO u Srbiji najavio je saradnju sa "Batutom" oko korišćenja veštačke inteligencije i rešavanju problema klimatskih promena

Institut za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut" obeležio je danas 100 godina postojanja svečanom akademijom u Sava centru, a proslavi su prisustvovali brojni gosti iz sveta medicine i javnog zdravlja.

Ministar zdravlja Zlatibor Lončar izjavio je tim povodom, da je Institut "Batut" kroz razne istorijske procese za 100 godina postojanja oblikovan da bude bedem javno-zdravstvenih institucija u Srbiji.

- Kompleksne istorijske okolnosti duže od veka, u kojima se odvijao razvoj Instituta, uticale su da njegov značaj i snaga i dalje rastu. Od samog početka, brojni izuzetno složeni istorijski događaji i procesi oblikovali su ga na način na predstavlja čvrsti temelj i bedem svih javno-zdravstvenih ustanova naše zemlje - rekao je Lončar.

Čvrsto ukorenjeni postulati

On je čestitao svima što su, kako je rekao, savremenici ustanove koja nakon 100 godina postojanja svakim danom sve više dobija na značaju, čuvajući javno zdravlje u zemlji u vremenima teških izazova.

Prema njegovim rečima, koliko god su se društvene i istorijske okolnosti menjale, osnovna ideja Instituta "Batuta" bila je i ostala stvaranje društva u kojem je zdravlje najveća vrednost i pravo svakog građanina, a prevencija bolesti i promocija zdravih navika zdravstvenog sistema.

- Kroz čitav vek zadatak Instituta bio je da ostane sinonim za kvalitet i stručnost u javnom zdravlju, usmeravajući se na prevenciju i kontinuiranu edukaciju, razmenu iskustava i saradnju - rekao je Lončar.

Postulati Instituta ostali su nepromenjeni kroz 100 godina, naveo je ministar zdravlja i dodao da su ti postulati čvrsto ukorenjeni u medicinsku nauku, stručnost, održivost i etičnost.

Na kraju obraćanja, Lončar je izrazio uverenje da će "Batut" i u drugom veku postojanja ostati čuvar javnog zdravlja građana Srbije.

Direktorka Instituta "Batut" Verica Jovanović uručila je ministru Lončaru priznaje za podršku toj ustanovi u radu. Jovanović je, takođe uručila i priznanje za doprinos u unapređenju javnog zdravlja uručila predsedniku države Aleksandru Vučiću, a plaketu je u njegovo ime preuzela njegova savetnica Verica Lazić.

Obraćajući se prisutnima, Verica Jovanović je rekla da bez Vlade Srbije mnogi izazovi sa kojima se "Batut" susreo, ne bi bili uspešno savladani.

- Na ovom svečanom jubileju želimo da iskažemo iskrenu zahvalnost Vladi Srbije na kontinuiranoj podršci, poverenju i ulaganju u javno zdravlje, jer bez te podrške sa kojima smo se suočili ne bi bili uspešno savladani. Veliku zahvalnost dugujemo i ministru zdravlja Zlatiboru Lončaru na neprekidnoj saradnji, viziji i strateškoj podršci koja je omogućila modernizaciju rada Instituta i dala podršku za bolji i kvalitetniji rad. Zahvalila bih i svim prethodnim i sadašnjim ministrima, direktorima zdravstvenih ustanova, saradnicima, kolegama i zaposlenima u institutu za njihovo zalaganje - rekla je Jovanović.

Misija "Batuta"

Kako je navela, misija "Batuta" nije samo reagovanje u vanrednim situacijama, već i praćenje kretanja nezaraznih bolesti kada nema pandemija i prevencija i kontrola bolesti.

- Mi kao Institut učestvujemo u kreiranju zdravstvene politike Repulike Srbije. Tako smo radili pre sto godina, tako radimo danas i tako će biti uvek - rekla je direktorka "Batuta".

Direktor Kancelarije Svetske zdravstvene organizacije u Srbiji Fabio Skano rekao je da će sa Institutom "Batut" raditi na stavkama kao što su korišćenje veštačke inteligencije za pomoć i zdravlje ljudi, ali i rešavanje problema klimatskih promena.

Skano: Smanjenje pušača prioritet

On je rekao da je prioritet u saradnji sa Institutom i smanjenje broja pušača. Skano je rekao da ima 25 godina iskustva u javnom zdravlju, a da sa "Batutom" ima posebnu povezanost.

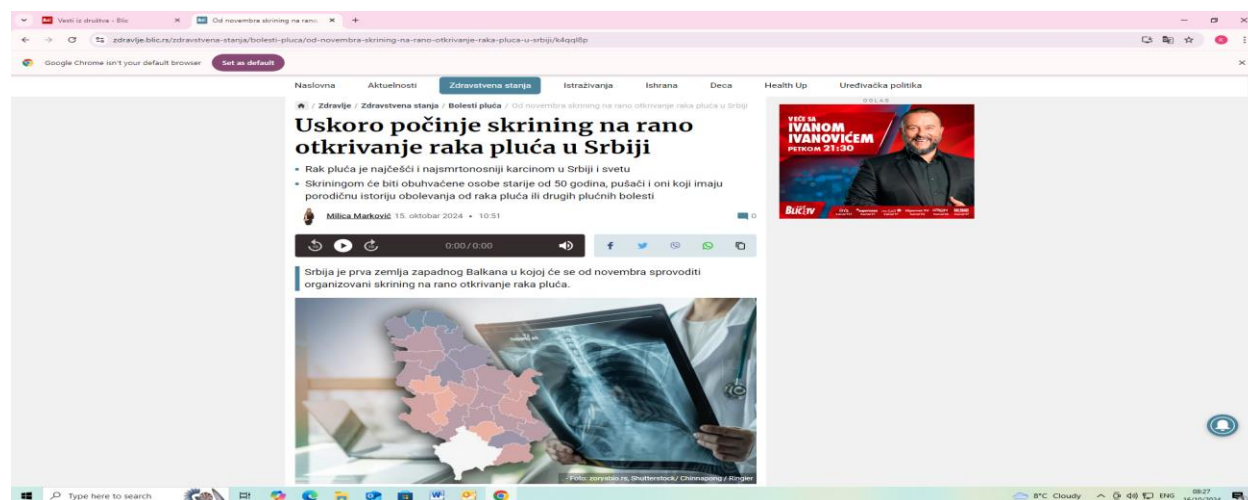
Direktor Kancelarije Svetske zdravstvene organizacije u Srbiji Fabio Skano
Direktor Kancelarije Svetske zdravstvene organizacije u Srbiji Fabio Skano - Foto: Rade Prelić / Tanjug

Prema njegovim rečima, Svetska zdravstvena organizacija podržavala Srbiju za vreme pandemije COVID-19 sa ciljem prevencije ove bolesti.

- Zajedno smo uradili mnogo. Početkom 50-ih godina borili smo se protiv pelagre, a 80-ih smo pobedili male boginje. Danas ne možemo da ne pomenemo pandemiju COVID-19. Za vreme pandemija, bilo je važno da se građani informišu i koriste beneficije nauke za zdravlje ljudi - rekao je on.

100 godina Instituta "Batut" 100 godina Instituta "Batut" - Foto: Rade Prelić / Tanjug

Povodom obeležavanja jubileja, "Batut" će i danas i u sredu biti domaćin dvodnevno međunarodnog kongresa "Javno zdravlje - dostignuća i izazovi". U čast ovog važnog datuma, vršilac dužnosti Pošte Srbije Zoran Anđelković promovisao je na svečanosti izdanje prigodne poštanske markice. Preminuo je u Beogradu 11. septembra 1940. godine.

Uskoro počinje skrining na rano otkrivanje raka pluća u Srbiji

Rak pluća je najčešći i najsmrtonosniji karcinom u Srbiji i svetu

Skriningom će biti obuhvaćene osobe starije od 50 godina, pušači i oni koji imaju porodičnu istoriju obolevanja od raka pluća ili drugih plućnih bolesti

Srbija je prva zemlja zapadnog Balkana u kojoj će se od novembra sprovoditi organizovani skrining na rano otkrivanje raka pluća.

Rak pluća je najčešći i najsmrtonosniji karcinom u Srbiji i svetu. Godišnje u Srbiji oboli više od 7.000, a premine oko 5.000 osoba. U proseku, kod 19 osoba dnevno se dijagnostikuje rak pluća, dok na žalost, svakodnevno 13 naših sugrađana izgubi bitku sa ovom teškom bolešću.

Prema pomenutoj statistici, Srbija zauzima neslavno drugo mesto u Evropi. Jedan od najvažnijih preduslova uspešnog lečenja raka pluća je rano otkrivanje, što u Srbiji trenutno nije slučaj, jer se kod više od 70 odsto pacijenata rak pluća otkrije u poslednjem stadijumu.

Skrining na rano otkrivanje raka pluća podrazumeva detektovanje pomoću niskodoznog skenera, uz pomoć kojeg se se mogu prikazati manje tumorske senke, koje nije moguće videti uobičajenim dijagnostičkim postupcima.

Ko je obuhvaćen skriningom?

Skriningom se obuhvataju visokorizične grupe, u koje spadaju:

osobe starije od 50 godina

pušači

oni koji imaju porodičnu istoriju obolevanja od raka pluća ili druge hronične plućne bolesti.

Na ovaj način, zemlje koje već sprovode ovaj skrining smanjile su mortalitet od raka pluća i do 40 odsto. Samo prevencijom, ranim dijagnostikovanjem i pravovremenim lečenjem možemo smanjiti broj obolelih.

Istraživanje o odnosu građana Srbije prema raku pluća

S tim u vezi, Udruženje "Punim Plućima", Klinika za pulmologiju Univezitetskog kliničkog centra Srbije (UKCS) i CESID, a uz podršku Ministarstva zdravlja, sprovodi istraživanje o informisanosti građana na temu raka pluća, prevencije i skrininga. U istraživanju su učestvovali građani Srbije u riziku, koji će i biti obuhvaćeni skriningom (stariji od 50 godina, pušači...).

Kakve su im pušačke navike, koliko su puta pokušali da ostave cigarete i zašto nisu uspevali u tome, koliko su informisani o učestalosti i uzrocima raka pluća, da li znaju kako se sprovodi skrining na rano otkrivanje raka pluća, da li podržavaju uvođenje skrininga i u kom procentu bi se odazvali, na koji način bi želeli da se skrining sprovodi, kada i gde će se sprovoditi skrining, prema kojoj proceduri i ko će sve biti obuhvaćen preventivnim pregledima...

Na ova i druga pitanja govoriće dr Zlatibor Lončar, ministar zdravlja, dr Mihailo Stjepanović, direktor Klinike za pulmologiju UKC Srbije, Bojan Klačar, izvršni direktor CESID-a, Olja Ćorović, Udruženje za borbu protiv raka pluća "Punim Plućima".

Konferencija se održava u četvrtak 17. oktobra, u 10 sati na Klinici za pulmologiju UKC Srbije.

Istraživanje: Rezultati novog plana lečenja kancera grlića materice zadovoljavajući

Proces je testiran kod pacijenata tokom perioda od 10 godina i uključuje kratku hemoterapiju pre hemoradijacije.

Lekari pozdravljaju „izvanredan“ novi režim lečenja kancer grlića materice koji smanjuje rizik od umiranja za 40 odsto, što je najveći napredak u borbi protiv bolesti u poslednjih 25 godina.

Kancer grlića materice je četvrti najčešći kancer kod žena u svetu, sa oko 660.000 novih slučajeva i 350.000 smrtnih slučajeva svake godine, prema podacima Svetske zdravstvene organizacije. U Velikoj Britaniji ima oko 3.200 slučajeva i 800 smrtnih slučajeva svake godine.

Mnogi od obolelih su u 30-im godinama, i uprkos poboljšanju nege, kancer se vraća u čak 30 odsto slučajeva.

Novi plan lečenja testiran je na pacijentima koji su angažovani tokom 10 godina iz Velike Britanije, Meksika, Indije, Italije i Brazila. Uključuje kratku hemoterapiju pre nego što se pacijenti podvrgnu hemoradijaciji, standardnom tretmanu za kancer grlića materice koji uključuje kombinaciju hemoterapije i radioterapije.

U istraživanju koje je vodio Univerzitetski koledž u Londonu, objavljeno je da su rezultati kliničkog ispitivanja faze tri pokazali smanjenje rizika od smrti od bolesti za 40 odsto i smanjenje rizika od ponovnog pojavljivanja kancera za 35 odsto najmanje u roku od pet godina. Njihovi nalazi su objavljeni u časopisu Lancet.

Najznačajniji napredak u lečenju ovog tipa kancera

Dr Meri Mekormak, vodeći istraživač na UCL, rekla je za Guardian da je ovo otkriće najznačajniji napredak u lečenju kancera grlića materice od kraja prošlog veka.

„Ovo je najveći uspeh u preživljavanju od usvajanja hemoradijacije 1999. godine“, rekla je ona i dodala da „svako poboljšanje preživljavanja za pacijente sa kancerom je važno, posebno kada se tretman dobro podnosi i daje relativno kratko, omogućavajući ženama da se relativno brzo vrate svom normalnom životu“.

Istraživači sa UCL i Univerzitetskog koledža u Londonskoj bolnici (UCLH) završili su dugotrajno praćenje pacijenata kojima je dat kratak kurs hemoterapije pre hemoradijacije.

Ispitivanje, finansirano od strane Cancer Research UK i UCL Cancer Trials Centre, razmatralo je da li kratki kurs indukcionih hemoterapija pre hemoradijacije može smanjiti recidive i smrt kod pacijenata sa lokalno uznapredovalim kancerom grlića materice koji se nije proširio na druge organe.

Ovo ispitivanje je regrutovalo 500 žena koje su nasumično raspoređene da primaju ili novi režim lečenja ili standardni tretman hemoradijacijom. Nijedan od tumora pacijenata se nije proširio na druge organe.

U studiji, jedna grupa je primila novi režim od šest nedelja hemoterapije karboplatinom i paklitakselom. Nakon toga je usledila standardna radioterapija plus nedeljna cisplatin i hemoterapija brahiterapije, poznata kao hemoradijacija. Kontrolna grupa je primila samo uobičajenu hemoradijaciju.

Posle pet godina, 80 odsto onih koji su prvo primili kratak kurs hemoterapije bilo je preživelo, a kod 72 odsto kancer se nije vratio niti proširio. U grupi sa standardnim tretmanom, 72 odsto je preživelo, a 64 odsto nije imalo povratak ili širenje kancera.

UCL je rekao da je ispitivanje pokazalo smanjenje rizika od smrti za 40 odsto i smanjenje rizika od povratka kancera za 35 odsto, kada se uporede dve grupe koristeći različite metrike.

Rezultati su podstakli pozive da se režim primeni širom Velike Britanije i na međunarodnom nivou.

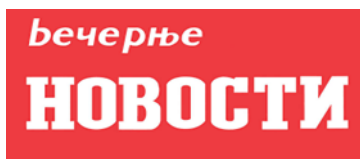
„Kratki kurs indukcionih hemoterapija pre standardnog hemoradijacionog tretmana u velikoj meri povećava preživljavanje i smanjuje rizik od recidiva kod pacijenata sa lokalno uznapredovalim karcinomom grlića materice“, rekla je Mekormak.

Ona smatra da je „ovaj pristup direktan način da se napravi pozitivna razlika, koristeći postojeće lekove koji su jeftini i već odobreni za upotrebu kod pacijenata.“

„Neki centri za kancer su ga već usvojili i nema razloga da se ovo ne ponudi svim pacijentima koji su podvrgnuti hemoradijaciji zbog ovog tipa kancera“, zaključila je Mekormak.

Dr Iain Foulkes, izvršni direktor istraživanja i inovacija u Cancer Research UK, rekao je: „Jednostavan čin dodavanja indukcionih hemoterapija na početak hemoradijacionog lečenja raka grlića materice dao je izvanredne rezultate. Sve veći broj dokaza pokazuje da dodatna hemoterapija pre drugih tretmana, kao što su operacija i radioterapija, može poboljšati šanse za uspešno lečenje pacijenata. Ne samo da može

smanjiti šanse da se rak vrati, već se može i brzo isporučiti, koristeći lekove koji su već dostupni širom sveta.

KAŠALJ ZADAJE MUKE MNOGIM BEOGRAĐANIMA: Evo šta kažu lekari, kada je pravo vreme da potražite stručnu pomoć

KAŠALJ sve više muči naše sugrađane, istakla je jutros dr Ivana Stefanović iz Hitne pomoći. I dalje je najviše pacijenata koji se ovih dana žale na problem sa hipertenzijom, ali su prisutni i pacijenti koji boluju od hroničnih oboljenja.

Doktorka Stefanović ističe i da su se telefoni usijali od poziva onih koji imaju respiratorne probleme.

Kašalj je jedan od glavnih razloga zašto su pacijenti zvali Hitnu pomoć, međutim, tu su i standardne boljke koje svakodnevno muče naše građane.

- Ostvareno je 1.420 poziva, što je ispod proseka za ovo doba godine. Hipertenzija je i dalje dominantan simptom, pa zbog toga često moramo i da intervenišemo. Često se dešava da i nakon svih saveta i terapije koju pacijenti popiju pritisak ne pada, pa neke pacijente moramo i da prevezemo do prve ustanove - kaže dr Stefanović iz Hitne pomoći.

Doktorka Stefanović napominje i da je za ovo doba godine karakteristično pogoršanje stanja kod hroničnih pacijenata.

- Dosta zovu pacijenti koji boluju od hroničnih oboljenja. Različita tkiva se različito rastežu, što dovodi do bolova, posebno kada se menja vreme. U toku noći mi smo jedini koji mogu da im pomognu, pa smo više puta intervenisali - kaže dr Stefanović.

Kašalj muči građane

Puno je pacijenata sa virusnim i respiratornim infekcijama, kod kojih kašalj ne prestaje i po nekoliko nedelja.

- Kašalj uvek treba shvatiti ozbiljno! Ako znate da je vezan za virusnu infekciju i doktor vas je pregledao, to bi trebalo brzo da prođe. Ako kašalj traje tri ili više nedelja, pa do mesec dana, a rendgenski snimak je dobar, to takođe ne bi trebalo da bude opasno. Respiratorni sistem je povređen od strane infekcije i treba mu vremena da se zaleči. Međutim, neophodno je uzimati simptomatsku terapiju - kaže dr Stefanović.

Ipak, ima slučajeva i kada je kašalj veoma ozbiljan i kada nikako ne treba ignorisati.

- Najviše me brine da neko kašlje tri ili četiri nedelje bez virusne infekcije! To se posebno odnosi na pušače, koji ovo nikako ne bi smeli da zanemare. Što se pre jave lekaru, pre će se otkriti šta je uzrok kašlja i neke stvari će moći i ranije da se zaleče - kaže dr Ivana Stefanović.